

2013

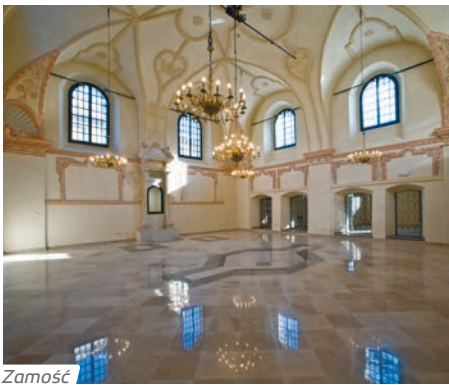
Mszczonów

Łańcut

Sokolów Małopolski

Zamość

Szczepieszyn

Kraśnik

Orla

Nowy Żmigród

Wysokie Mazowieckie

Leżajsk

Przysucha

Orla

2 cmentarze ogrodzone
cemeteries fenced

14 cmentarzy uporządkowanych
cemeteries cleaned up

9113 uczestników wydarzeń kulturalnych
w Centrum „Synagoga” w Zamościu
participants of the cultural events organized
at the “Synagogue” Center in Zamość

25 wydarzeń kulturalnych zorganizowanych
w Centrum „Synagoga” w Zamościu
cultural events organized at the “Synagogue”
Center in Zamość

2013

2 ha ogrodzonych cmentarzy
of cemetery grounds fenced

320 m wybudowanych ogrodzeń
of fence built

27 miejscowości w projekcie Szlak Chasydzki
townships in the Chassidic Route project

Zamość

Głogów Małopolski

Kraśnik

Szanowni Państwo,

Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego została założona w 2002 r. przez Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP (ZGWŻ) oraz Światową Organizację Żydowską ds. Restytucji (WJRO). Naszym celem jest ochrona materialnego dziedzictwa Żydów w Polsce. Działamy na tych terenach, którymi, z racji zbyt dużej odległości, trudno jest zajmować się gminom żydowskim. Obszar działania Fundacji to blisko dwie trzecie powierzchni Polski.

Do zadań Fundacji należą:

- ochrona obiektów dziedzictwa żydowskiego, które mają wyjątkowe znaczenie religijne lub historyczne;
- restytucja mienia dawnych gmin żydowskich (Fundacja działa tu jako pełnomocnik ZGWŻ): przede wszystkim synagog i cmentarzy;
- zarządzanie odzyskanymi obiektami.

Priorytetem Fundacji jest ochrona cmentarzy. We współpracy z naszymi partnerami w 2013 r. uporządkowaliśmy i ogrodziliśmy łącznie 14 nekropolii. Prace na cmentarzach prowadzone są pod nadzorem Komisji Rabinicznej oraz Naczelnego Rabina Polski, rabina Michaela Schudricha.

Nasze działania obejmują także rewitalizację szczególnie ważnych i wartościowych zabytków kultury żydowskiej, takich jak synagogi w Kraśniku, Łańcucie, Przysusze, a także jedyna w Polsce renesansowa synagoga w Zamościu.

W zrewitalizowanym gmachu renesansowej bożnicy w Zamościu, odrestaurowanym przez Fundację w latach 2009-2011, działa dziś Centrum „Synagoga” – nowoczesny ośrodek kultury, służący odwiedzającym miasto grupom żydowskim, turystom i mieszkańcom miasta. W 2013 r. w Centrum „Synagoga” odbyło się 25 wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, w których łącznie uczestniczyło ponad 9 tysięcy ludzi.

W 2013 r. zrealizowaliśmy również drugi etap prac remontowych w XVIII-wiecznej synagodze w Przysusze. Mamy nadzieję, że w 2014 r. zgromadzimy środki niezbędne do realizacji trzeciego etapu – remontu elewacji budynku.

Działalność Fundacji nie ogranicza się jednak wyłącznie do opieki nad zabytkami; równie ważne jest dla nas szerzenie wiedzy o historii Żydów, którzy przez wieki współtworzyli kulturowe dziedzictwo Polski. Do najistotniejszych działań edukacyjnych Fundacji należy skierowany do młodzieży projekt „Haverim – Przyjaciele. Spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej”.

W realizacji naszych działań współpracujemy z władzami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami z całej Polski. Niezwykle ważna jest dla nas kooperacja z zagranicznymi organizacjami skupiającymi Żydów zainteresowanych dziedzictwem w Polsce, które pomagają finansować różne przedsięwzięcia renowacyjne, w szczególności z Heritage Foundation for Preservation of Jewish Cemeteries (HFPJC) – Avoyseinu, The Committee for the Preservation of Jewish Cemeteries in Europe, kierowanym przez rabina Elyakima Schlesingera, a także z licznymi darczyńcami, którzy pragną pozostać anonimowi.

Monika Krawczyk, Dyrektor Generalny

■ Więcej:

www.fodz.pl

www.zamosc.fodz.pl

tel.: +48 22 436 60 00

faks: +48 22 436 06 58

e-mail: fodz@fodz.pl

Narol

Przysucha

Sokolów Małopolski

Ladies and Gentlemen,

The Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland was founded by the Union of Jewish Communities in Poland and the World Jewish Restitution Organization (WJRO) in 2002. Our mission is to protect surviving monuments of Jewish heritage in Poland. The Foundation is active in regions whose location far from major cities makes it difficult for Jewish communities to provide adequate care. Our area of operation covers nearly two thirds of Poland.

The Foundation's tasks include:

- the protection of Jewish monuments of special religious or historical significance;
- handling of restitution claims pertaining to real estate owned by pre-war Jewish religious communities (with the Foundation acting as the plenipotentiary of the Union of Jewish Communities in Poland), especially synagogues and cemeteries;
- management of the reclaimed properties.

The Foundation's priority area of activity is the protection of cemeteries. In 2013, in cooperation with our partners we cleaned up and fenced a total of 14 burial grounds. All of our works in cemeteries are carried out under the supervision of the Rabbinical Commission and the Chief Rabbi of Poland, Rabbi Michael Schudrich.

Our activities also include the revitalization of important Jewish monuments such as the synagogues in Kraśnik, Łańcut and Przysucha as well as Poland's only Renaissance synagogue in Zamość.

The revitalized building of the Zamość synagogue, restored by the Foundation in 2009-2011, is now home to the "Synagogue" Center – a modern cultural venue serving Jewish groups and tourists as well as the local community. In 2013 a total of over 9 thousand people participated in 25 cultural and educational events which took place in the "Synagogue" Center.

In 2013 we have also completed the second stage of restoration works in the 18th century synagogue in Przysucha. We hope that in 2014 we will raise funds necessary to conduct the third stage of the project – renovation of the stone façades of the building.

Our activities are however not limited to the protection of monuments. We place equal importance on informing the public about the history of the Jews, whose contribution to Poland's cultural heritage spans several centuries. The Foundation's most important educational activities include the "To Bring Memory Back" program, as well as the "Haverim – Friends. Polish-Jewish Youth Meetings" project.

In our activities we cooperate with local authorities, non-governmental organizations and volunteers from all over Poland. We place a high value on cooperation with foreign organizations bringing together Jews interested in Jewish heritage in Poland, which help us finance various renovation initiatives, especially the Heritage Foundation for the Preservation of Jewish Cemeteries (HFPJC) – Avoysenu, The Committee for the Preservation of Jewish Cemeteries in Europe headed by Rabbi Elyakim Schlesinger as well as donors who wish to remain anonymous.

Monika Krawczyk, CEO

■ More:

www.fodz.pl

www.zamosc.fodz.pl

tel.: +48 22 436 60 00

fax: +48 22 436 06 58

e-mail: fodz@fodz.pl

Caring for Cemeteries

Opieka nad cmentarzami

▣ Jednym z naszych najważniejszych celów jest ochrona cmentarzy żydowskich, których jest w Polsce ok. 1200. Zapewnienie wszystkim nekropoliom godnej opieki jest ogromnym wyzwaniem organizacyjnym i finansowym, dlatego uporządkowanie wielu cmentarzy było możliwe jedynie dzięki darczyńcom, często wywodzącym się z danej miejscowości.

W kwestiach związanych z opieką nad cmentarzami Fundacja ściśle współpracuje z ZGWŻ. Wszystkie projekty dotyczące cmentarzy żydowskich oraz inne kwestie natury religijnej są uzgadniane z Naczelnym Rabinem Polski, rabinem Michaelem Schudrichem.

Współpraca ze Służbą Więzienną

Fundacja jest partnerem projektu „Tikkun – Naprawa”, realizowanego przez polską i izraelską Służbę Więzienną. W ramach współpracy Fundacja pomaga zakładom karnym w wyborze cmentarza, który ma być porządkowany, a także prowadzi dla osadzonych i funkcjonariuszy warsztaty poświęcone tradycji żydowskiej oraz problemom związanym z antysemityzmem i ksenofobią. Fundacja, we współpracy z Naczelnym Rabinem Polski, troszczy się też o zgodność prac prowadzonych na cmentarzach z religijnym prawem żydowskim.

▣ 01.2013

Lublin

Fundacja wsparła projekt renowacji starego cmentarza żydowskiego, realizowany przez Fundację Chrońmy Cmentarze Żydowskie w Lublinie.

Foundation supported the project of renovating the old Jewish cemetery, carried out by the Foundation for the Protection of Lublin Jewish Cemeteries.

Mysłowice

Fundacja zwróciła się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o interwencję w sprawie stanu cmentarza żydowskiego.

Foundation addressed the Regional Monument Conservator, asking to take steps regarding the condition of the Jewish cemetery.

▣ One of the Foundation's primary concerns is the protection of Jewish cemeteries, numbering approximately 1200 across Poland. Providing all of them with proper care is both an organizational as well as a financial challenge. In the vast majority of cases, we would not have been able to carry out restoration works without the generous support of donors, often originating from the localities themselves.

In caring for and restoring Jewish cemeteries the Foundation works closely with the Union of Jewish Communities in Poland. Religious issues are consulted with the Chief Rabbi of Poland, Rabbi Michael Schudrich.

Cooperation with the Prison Service

The Foundation is a partner of the “Tikkun – Restoration” project implemented by the Polish and Israeli prison services. Within the framework of this cooperation the Foundation helps prison facilities to choose a cemetery requiring cleanup works and carries out workshops on Jewish culture and tradition as well as problems linked to anti-Semitism and xenophobia for prisoners and prison officers. We also ensure that all works in cemeteries are carried out in accordance with Jewish religious law.

Rawa Mazowiecka

Fundacja zwróciła się do Burmistrza i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zabezpieczenia macew odnalezionych na cmentarzu żydowskim.

Foundation addressed the Mayor and the Regional Monument Conservator regarding the protection of matzevot found on the Jewish cemetery.

Pilica

Fundacja zwróciła się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o zabezpieczenie odnalezionych macew.

Foundation addressed the Regional Monument Conservator asking to take steps to secure matzevot found in Pilica.

Miasteczko Śląskie

Fundacja wystąpiła do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o interwencję w sprawie stanu cmentarza żydowskiego.

Foundation addressed the Regional Monument Conservator asking to take steps regarding the condition of the Jewish cemetery.

▣ 03.2013

Strzegom

Fundacja jest partnerem projektu renowacji cmentarza żydowskiego w Strzegomiu, realizowanego od 2012 r. we współpracy z Urzędem Miejskim, Zespołem Szkół w Strzegomiu i niemieckim stowarzyszeniem Verein zur Förderung von Beschäftigung und Qualifizierung Bad Freienwalde e. V. Prace na cmentarzu prowadzi grupa bezrobotnej młodzieży z powiatu Barnim w Niemczech i uczniowie z Zespołu Szkół.

Rawa Mazowiecka

Szczepieszyn

Żuromin

Narol

W marcu 2013 r. odbyła się uroczystość zamykająca kolejny etap renowacji nekropolii. W ramach kolejnych prac teren cmentarza będzie uporządkowany, a otaczający go mur zostanie naprawiony.

The Foundation is a partner of a cemetery renovation project in Strzegom, which is carried out since 2012 in cooperation with the Town Office, a local School Complex and a German society Verein zur Förderung von Beschäftigung und Qualifizierung Bad Freienwalde e. V. Working at the cemetery is a group of unemployed youth from the Barnim district in Germany and students from the School Complex. In March 2013 a ceremony marking completion of another stage of renovation project took place. Within the framework of the remaining stages of the project the cemetery will be cleaned up and the wall around it will be repaired.

04.2013

Wąwolnica

Fundacja oraz lubelskie Stowarzyszenie „Studnia Pamięci” podpisały porozumienie dotyczące opieki nad cmentarzem żydowskim.

The Foundation and the “Well of Memory” Association from Lublin signed an agreement regarding the upkeep of the Jewish cemetery.

Szczepieszyn

W porozumieniu z Fundacją uczniowie liceum uporządkowali cmentarz żydowski. In cooperation with the Foundation high school students carried out cleanup works on the Jewish cemetery.

Narol

06.2013

Fundacja zakończyła budowę ogrodzenia cmentarza żydowskiego w Narolu, prowadzoną wspólnie z HFPJC Avoyseinu. Nekropolia powstała w XIX w. i została całkowicie zniszczona w okresie okupacji. Na terenie cmentarza nie zachowały się żadne macewy.

The Foundation has completed the fence around the Jewish cemetery in Narol, which was carried out in cooperation with HFPJC Avoyseinu. The cemetery had been established in the 19th century and was completely destroyed during World War II. No matzevot were preserved on its grounds.

Sokołów Małopolski

09.2013

Dzięki wsparciu finansowemu r. Martina Moshe Katza z Wielkiej Brytanii Fundacja zakończyła budowę ogrodzenia wokół nowego cmentarza żydowskiego w Sokołowie Małopolskim. Nekropolia została założona w XVIII w. Na jej terenie zachowało się ok. 200 macew.

Thanks to financial support of r. Martin Moshe Katz from the United Kingdom the Foundation has completed the fence around the new Jewish cemetery in Sokołów Małopolski. The cemetery was established in the 18th century. Until the present day ca. 200 matzevot have survived.

Sokołów Małopolski

Nowy Żmigród

Radom

Sokołów Małopolski

05.2013

Dukla

Na cmentarzu żydowskim w Dukli we współpracy ze Stowarzyszeniem Sztetl Dukla wzniesiony został pomnik upamiętniający dukielskich Żydów.

Monument commemorating Jews of Dukla was installed on the local Jewish cemetery, in cooperation with the Shtetl Dukla Association.

Płońsk

Dzięki wsparciu Funduszu Michaela H. Traisona dla Polski, Urzędu Miasta i Fundacji, ustawione zostały znaki wskazujące drogę na cmentarz żydowski.

Thanks to the support of the Michael H. Traison Fund for Poland, the Town Office and the Foundation, road signs showing the way to the local Jewish cemetery were installed.

Żuromin

Dzięki wsparciu Funduszu Michaela H. Traisona dla Polski, Urzędu Miasta i Fundacji, ustawione zostały znaki wskazujące drogę na cmentarz żydowski.

Thanks to the support of the Michael H. Traison Fund for Poland, the Town Office and the Foundation, road signs showing the way to the local Jewish cemetery were installed.

06.2013

Izbica

Osadzeni i pracownicy Aresztu Śledczego w Krasnymstawie uporządkowali cmentarz żydowski. Prace zostały zrealizowane w ramach projektu „Tikkun – Naprawa”.

Inmates and staff of the Remand Prison in Krasnystaw cleaned up the Jewish cemetery. Works were carried out within the framework of the “Tikkun – Repair” project.

Krynki

Uczniowie Gimnazjum Przymierza Rodzin im. Jana Pawła II w Warszawie uporządkowali cmentarz żydowski.

Students of the John Paul II Middle School in Warsaw carried out cleanup works on the Jewish cemetery.

Brzeziny

W porozumieniu z Fundacją Urząd Miasta Brzeziny przeprowadził remont mostu zbudowanego przez Niemców z wykorzystaniem żydowskich nagrobków. Odzyskane macewy zostaną przewiezione na cmentarz żydowski.

In cooperation with the Foundation the Town Office of Brzeziny carried out renovation works on a bridge built by the German Nazis using Jewish tombstones. The retrieved matzevot will return to the Jewish cemetery.

Dukla

Prace porządkowe na cmentarzu żydowskim. Cleanup works at the old Jewish cemetery.

📅 07.2013

Strzelno

Na cmentarzu żydowskim stanął pomnik upamiętniający pochowanych tam Żydów. Pomysłodawcą i partnerem przedsięwzięcia był Marcin Dudek-Lewin.

At the Jewish cemetery a monument commemorating those buried there was erected. The initiator and partner of the project was Mr. Marcin Dudek-Lewin.

Łabiszyn

Na cmentarzu żydowskim stanął pomnik upamiętniający pochowanych tam Żydów. Pomysłodawcą i partnerem przedsięwzięcia był Marcin Dudek-Lewin.

At the Jewish cemetery a monument commemorating those buried there was erected. The initiator and partner of the project was Mr. Marcin Dudek-Lewin.

Zambrów

We współpracy z Fundacją wolontariusze z Matzevah Foundation z USA uporządkowali cmentarz żydowski. Porządki były wstępem do planowanej budowy ogrodzenia wokół cmentarza w 2014 r.

In cooperation with the Foundation volunteers from the Matzevah Foundation in the USA carried out cleanup works on the Jewish

cemetery. Cleanup was a first step of a cemetery renovation project, which will be continued in 2014, when a fence will be erected.

Nowy Żmigród

Fundacja zawarła porozumienia o współpracy na rzecz ochrony pamięci o miejscowej gminie żydowskiej z Gminą Chrześcijańską im. Leona Karcińskiego oraz Towarzystwem Miłośników Nowego Żmigrodu.

The Foundation signed an agreement on cooperation for the preservation of memory of the local Jewish community with the Leon Karciński Christian Community and the Nowy Żmigród Enthusiasts' Society.

Mszczonów

Dzięki interwencji Fundacji i pośrednictwu Wojewody Mazowieckiego Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad podejmie działania na rzecz oznakowania drogi prowadzącej na cmentarz żydowski, zastąpionej ekranami dźwiękochłonnymi.

Głogów Małopolski

Głogów Małopolski

📅 10.2013

W latach 2012-2013 staraniem Fundacji wokół cmentarza żydowskiego wybudowane zostało ogrodzenie, a jego teren został uporządkowany. W 2013 r. Fundacja zakończyła odbudowę ohelu, prowadzoną we współpracy z potomkami rodziny Rubin.

Over the period of 2012-2013 the Foundation has fenced and cleaned up the Jewish cemetery. In 2013 an ohel was rebuilt by the Foundation in cooperation with descendants of the Rubin family.

Głogów Małopolski

Głogów Małopolski

Łabiszyn

Thanks to the intervention of the Foundation and help of the Mazowieckie Province Voivode, the General Directorate for National Roads and Highways will take actions to mark the road leading to the Jewish cemetery which was hidden behind acoustical barriers.

Radom

W 2012 r. przedstawiciele Fundacji spotkali się z Zarządem Portu Lotniczego w sprawie zabezpieczenia fragmentów macew odnalezionych na terenie lotniska. Wkrótce potem macewy zostały przewiezione i zabezpieczone na terenie cmentarza żydowskiego w Radomiu. Obecnie trwa proces zbierania środków na budowę lapidarium, w którym zostaną umieszczone. Instytucje i osoby zainteresowane wsparciem projektu prosimy o kontakt.

In 2012 representatives of the Foundation met with the members of the Board of the Airport regarding securing matzevot fragments, found on the premises of the airport. The tombstone pieces were later transport-

ed to and secured at the Jewish cemetery in Radom. The Foundation is currently raising funds to build a lapidarium, where they could be properly displayed. All parties and individuals interested in supporting the project are cordially invited to contact the Foundation.

10.2013

Strzelno

Rededykacja cmentarza żydowskiego, zorganizowana przez Fundację i Koło Polskiego Towarzystwa Historycznego w Strzelnie. Rededication of the Jewish cemetery, organized by the Foundation and the Strzelno branch of the Polish Historical Society.

Łabiszyn

Rededykacja starego cmentarza żydowskiego, zorganizowana przez Fundację. Rededication of the old Jewish cemetery, organized by the Foundation.

Nowy Żmigród

W porozumieniu z Fundacją Towarzystwo Miłośników Nowego Żmigrodu

przeprowadziło prace porządkowe na cmentarzu żydowskim.

In cooperation with the Foundation the Nowy Żmigród Enthusiasts' Society carried out cleanup works at the Jewish cemetery.

Wysokie Mazowieckie

Porządkowanie cmentarza żydowskiego przez młodzież z Centrum Kształcenia Zawodowego.

Cleanup works on the Jewish cemetery carried out by students of the Professional Training Center.

Nowy Żmigród

Dobiegła końca renowacja ogrodzenia zbiorowego grobu 1250 Żydów w lesie hałbowski. Remont został wykonany w partnerstwie z Fundacją staraniem Gminy Chrześcijańskiej im. Leona Karcińskiego we współpracy z Urzędem Gminy w Krempnej, dzięki wsparciu Wojewody Podkarpackiego oraz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Renovation of the fence around a mass grave of 1250 Jews murdered by the German Nazis in the Hałbowa forest was completed. The works were carried out in cooperation with the Foundation by the Leon Karciński Christian Community in cooperation with the Town Office of Krempna and were financed by the Podkarpackie Province Voivode and the Council for Protection of Memory of Battle and Martyrdom.

Łabiszyn

Macewa odnaleziona w Łabiszynie została przetransportowana na cmentarz żydowski.

Matzeva found in Łabiszyn was transported to the local Jewish cemetery.

Włoszczowa

W porozumieniu z Fundacją Stowarzyszenie „Włoszczowa-Stop Podziałom”, uporządkowało cmentarz żydowski we Włoszczowie oraz cmentarz ofiar II wojny światowej w Kurzelowie.

In cooperation with the Foundation the “Włoszczowa-Stop Podziałom” Association carried out a cleanup works at the Jewish cemetery in Włoszczowa and a World War II cemetery in Kurzelów.

11.2013

Iłża

Staraniem Fundacji oraz ziomkostwa Żydów iłżeckich przeprowadzono prace porządkowe na cmentarzu żydowskim, ogrodzonym w 2006 r. przez Fundację, Polish Jewish Cemetery Restoration Project oraz Drildzer Congregation and Society.

Iłża

Thanks to the Foundation and the descendants of Iłża Jews cleanup works were carried out on the Jewish cemetery. The cemetery has been fenced in 2006 by the Foundation, the Polish Jewish Cemetery Restoration Project and the Drildzer Congregation and Society.

Nowy Żmigród

Fragmety macew odnalezione na terenie Nowego Żmigrodu i Mytarki zostały przewiezione na cmentarz żydowski. W porozumieniu z Fundacją działanie zrealizowali członkowie Gminy Chrześcijańskiej im. Leona Karcińskiego.

Fragments of matzevot discovered in Nowy Żmigród and Mytarka were transported to the local Jewish cemetery. The action was conducted in cooperation with the Foundation by the Leon Karciński Christian Community.

Szreńsk

Urząd Gminy w Szreńsku we współpracy z Fundacją dokonał zabezpieczenia macew odnalezionych podczas remontu drogi. Macewy zostały przewiezione na cmentarz żydowski.

The Community Office of Szreńsk, acting in cooperation with the Foundation, secured matzevot found during road renovation works. The tombstones were transported to the Jewish cemetery.

12.2013

Słubice

Staraniem Fundacji cmentarz żydowski w Słubicach, ogrodzony przez Fundację w 2008 r., został wpisany do rejestru zabytków.

Szreńsk

Thanks to the efforts of the Foundation, the Jewish cemetery in Słubice over Odra River (formerly Frankfurt/Oder), fenced by the Foundation in 2008, was placed on the monument register list.

Serock

Fundacja rozpoczęła prace nad wzniesieniem na cmentarzu żydowskim pomnika upamiętniającego nekropolię i miejscową społeczność żydowską.

The Foundation commenced works on the Jewish cemetery in Serock. A monument will be erected on the cemetery grounds, commemorating the necropolis and the local Jewish community.

Żelechów

Dzięki wsparciu finansowemu udzielonemu przez r. Mosesa Hirschlera Fundacja uporządkowała cmentarz żydowski.

Thanks to the financial support of r. Moses Hirschler the Foundation cleaned up the Jewish cemetery.

Strzelno

Revitalization

Rewitalizacja

■ Dziedzictwo żydowskie jest integralną częścią kulturowego dziedzictwa Polski, a jego zabytki są bezcennym świadectwem setek lat wspólnej historii. Aby ocalały dla następnych pokoleń, często konieczne jest dostosowanie ich funkcji do współczesnych realiów i potrzeb lokalnych społeczności. Aby zapewnić autentyczną i trwałą rewitalizację, Fundacja nawiązuje współpracę z organizacjami aktywnymi na danym terenie, aby razem działać na rzecz zachowania i ochrony bezcennych zabytków kultury polskich Żydów.

■ Jewish heritage is an integral part of Poland's cultural heritage. Jewish monuments scattered across the entire country bear witness to hundreds of years of common history. In order to preserve them for future generations it is often necessary to adapt their function to modern trends and the specific needs of local communities. In order to ensure authentic and sustainable revitalization the Foundation seeks cooperation with local organizations in order to work together towards preserving priceless monuments of Polish Jews cultural heritage.

Olsztyn

■ 04.2013

Dobiegły końca prace renowacyjne Bet Tahara w Olsztynie, prowadzone od 2006 r. przez Fundację „Borussia”. Bet Tahara (Dom Oczyszczzeń) to dawny dom przedpogrzebowy wzniesiony przy cmentarzu żydowskim. Budynek powstał w latach 1911-1913 wg projektu Ericha Mendelssohna, jednego z najwybitniejszych architektów XX w.

Obiekt, będący własnością Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego, został udostępniony Fundacji „Borussia”, która zrealizowała projekt rewitalizacji budynku oraz nadania mu nowej funkcji: Centrum Dialogu Międzykulturowego „DOM MENDEL-SOHN”. Projekt był wspierany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013.

Renovation of the Bet Tahara building in Olsztyn has been completed. The works were being carried out by the “Borussia” Foundation since 2006. The Bet Tahara building is a former pre-burial house located by the Jewish cemetery. It was designed by Erich Mendelsohn, one of the most important architects of the 20th century, and erected between 1911 and 1913. The building belongs to the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland and was made available to the “Borussia” Foundation. The latter has carried out a project of revitalizing the building and of giving it a new function as the Center of Intercultural Dialogue “MENDELSONN'S HOUSE”. The project received financial support from the Warmia and Masuria Regional Operational Program 2007-2013.

Przysucha

Przysucha

■ 02.2013

Płock

Zakończył się remont XIX-wiecznej synagogi w Płocku. W odrestaurowanym gmachu będzie się mieścić Muzeum Żydów Mazowieckich oraz Centrum Spotkań Kultur. Rewitalizacja została przeprowadzona przez Stowarzyszenie Synagoga Płocka dzięki wsparciu z funduszy unijnych. Fundacja jest partnerem merytorycznym projektu.

Restoration of a 19th century synagogue in Płock has been completed. The renovated building will house the Museum of Mazovian Jews and the Culture Meetings Center. The revitalization was conducted by the Synagoga Płocka Association and supported by the European Union. The Foundation is a meritorical partner of the project.

Przysucha

Przysucha

W 2013 r. Fundacja kontynuowała realizację projektu rewitalizacji słynnej synagogi w Przysusze, wzniesionej w latach 1774-1777.

Przysucha jest miastem szczególnie ważnym dla historii społeczności żydowskiej w Polsce i na świecie. Pod koniec XVIII w. miasto stało się ważnym ośrodkiem chasydyzmu i zysało sławę dzięki mieszkającym w nim cadykom (chasydzkim przywódcom religijnym). Najważniejsi z nich to: Abraham z Przysuchy (zm. 1806), Jakub Izaak ben Aszer (1766-1813), zwany Świętym Żydem z Przysuchy i uznawany za pierwszego propagatora chasydyzmu w centralnej Polsce oraz jego uczeń, Simcha Bunem (1784-1827). Ich ohele są wciąż regularnie odwiedzane przez chasydów z całego świata.

W 2013 r. projekt Fundacji „Przysucha, synagoga (XVIII w.): kompleksowy remont dachu obejmujący wykonanie wieńca, wymianę części konstrukcji oraz pokrycia dachowego” uzyskał wsparcie z programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Dziedzictwo kulturowe*, priorytet 1. *Ochrona zabytków*. Prace zostały zakończone we wrześniu 2013 r. Remont synagogi był również wspierany przez David Berg Foundation i Taube Foundation for Jewish Life and Culture.

W 2014 r. mamy nadzieję kontynuować prace w synagodze w Przysusze. W październiku 2013 r. Fundacja złożyła do MKiDN wniosek o dofinansowanie renowacji kamiennych elewacji gmachu. Wszystkich zainteresowanych wsparciem projektu prosimy o kontakt.

Przysucha

Przysucha

Przysucha

In 2013 the Foundation continued efforts to revitalize the famous synagogue in Przysucha, erected between 1774 and 1777.

Przysucha is a town of great importance for the history of the Jewish community in Poland and worldwide. Towards the end of the 18th c. the town became an important center of Chassidism and gained considerable renown for its tzadikim (Chassidic religious leaders): Abraham of Przysucha (d. 1806), Jacob Yitzhak ben Asher (1766-1813), known as the Holy Jew of Przysucha and credited with being the first propagator of Chassidism in Central Poland, as well as the latter's disciple Simcha Bunem (1784-1827). Their graves at the local Jewish cemetery are still regularly visited by Chassidim from all over the world.

In 2013 our project “The Przysucha synagogue (18th c.): a complex roof restoration

including construction of a ring beam, exchange of a part of roof construction and the roofing” received support from the Minister of Culture and National Heritage of the Republic of Poland within the framework of the program *Cultural heritage*, priority 1 *Historical monuments protection*. The works were completed in September 2013. Renovation of the synagogue was also supported by the David Berg Foundation and the Taube Foundation for Jewish Life and Culture.

In 2014 we hope to continue works in the Przysucha synagogue. In October 2013 we have applied to Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland for supporting the project of renovating the stone façades of the building. We would like to ask all the interested in becoming supporters of this project to contact the Foundation's office.

David Berg Foundation

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Zamość

Rewitalizacja renesansowej synagogi w Zamościu – Centrum „Synagoga” Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego

Revitalization of the Renaissance synagogue in Zamość: the “Synagogue” Center of the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland

Centrum „Synagoga” działa w gmachu renesansowej synagogi w Zamościu, odrestaurowanej przez Fundację w latach 2009-2011 dzięki wsparciu ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Od 2011 r. w odrestaurowanym budynku działa nowoczesny ośrodek kultury. W 2013 r. w 25 wydarzeniach kulturalnych, jakie odbyły się w Centrum, wzięło udział ponad 9 tysięcy osób.

The “Synagogue” Center is located in the building of a Renaissance synagogue in Zamość, restored by the Foundation over the period of 2009-2011 thanks to the support the EEA Financial Mechanism and the Norwegian Financial Mechanism. Since 2011 the building serves as a modern cultural institution. In 2013, over 9 thousand people participated in 25 cultural events which took place at the Center.

www.zamosc.fodz.pl

Zamość

Zamość

Zamość

Zamość

■ 01.2013

Wystawa prac dyplomowych uczniów Liceum Plastycznego im. Bernarda Morando w Zamościu.

Exhibition of graduation projects by students of the Bernardo Morando Fine Arts High School in Zamość.

Warsztaty „Judaizm – główne święta i tradycje” dla uczniów zamojskich szkół.

Workshops “Judaism – main holidays” for Zamość students.

Warsztaty „Zagłada Żydów na Zamojszczyźnie w relacji świadków”, zorganizowane w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu we współpracy z Muzeum – Miejscem Pamięci w Bełżcu.

Workshops “The Holocaust in the Zamość region in testimonies of witnesses”, organized to honor the International Holocaust Remembrance Day in cooperation with the Museum – Memorial Site in Bełżec.

■ 02.2013

Wystawa „Majdanek w fotografii Edwar-da Hartwiga”, przygotowana przez Państwowe Muzeum na Majdanku.

“Majdanek in Edward Hartwig’s Photographs” exhibition prepared by the State Museum at Majdanek.

■ 03.2013

Wystawa „Elżbieta Nadel – Obrazki Domowe – Lwów 1942”, przygotowana przez Państwowe Muzeum na Majdanku.

“Elżbieta Nadel – Home Pictures – Lvov 1942” exhibition, prepared by the State Museum at Majdanek.

■ 04.2013

Wystawa Alana Metnicka „Grafiki i rysunki”, przygotowana we współpracy z warszawską Galerią „Klatka”.

“Prints and Drawings” exhibition by Alan Metnick, prepared in cooperation with the Warsaw-based Klatka Gallery.

Spotkanie promocyjne publikacji „Majdanek. Obóz koncentracyjny w relacjach więźniów i świadków” pod redakcją Marty Grudzińskiej.

Meeting promoting a publication “Majdanek. Concentration camp in the accounts by prisoners and witnesses”, an anthology selected and compiled by Marta Grudzińska.

Wykład dr Moniki Szabłowskiej-Zaremby „Opowieści o Zamościu i literaturze Icchaka Lejbusza Pereca” dla zamojskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Lecture “Tales of Zamość and literature of Isaac Leib Peretz” for students of the Zamość Third Age University, delivered by Monika Szabłowska-Zaremba, Ph. D.

05.2013

Wystawa „Projekt Pamięć” nowojorskiej artystki Roz Jacobs. Wystawa została przygotowana we współpracy z Żydowskim Muzeum Galicja.

“Memory Project” exhibition by Roz Jacobs, a New York City-based artist, prepared in cooperation with the Galicia Jewish Museum.

Spotkanie poświęcone książce „Żydzi w Zamościu i na Zamojszczyźnie. Historia – kultura – literatura”, wydanej staraniem Pracowni Literatury Polsko-Żydowskiej KUL. Publikacja zawiera artykuły naukowe powstałe na podstawie wybranych referatów wygłoszonych na międzynarodowej konferencji naukowej „Historia i kultura Żydów w Zamościu i na Zamojszczyźnie”, która odbyła się w dniach 5-7 kwietnia 2011 r. i towarzyszyła otwarciu Centrum „Synagoga”.

Meeting promoting a publication “Jews In Zamość And The Zamość Region. History – Culture – Literature” took place. The book was published by the Polish-Jewish Literature Studies Center of the Catholic University of Lublin. The publication contains a selection of articles based on papers that were presented during the international academic conference “History And Culture Of The Jews In Zamość And The Zamość Region” which took place on April 5-7, 2011 and accompanied the opening of the “Synagogue” Center.

06.2013

Wystawa rysunków Krzysztofa Suszka, przedstawiających wybrane synagogi w Polsce.

Exhibition of drawings by Krzysztof Suszek, showing selected synagogues in Poland.

Wystawa prac uczestników VII Ogólnopolskiego Pleneru Malarskiego „Zamość – Perła Renesansu”, zorganizowanego przez Liceum Plastyczne im. Bernarda Morando w Zamościu.

Exhibition of works created during the 7th Nationwide Outdoor Painting Workshop “Zamość – the Pearl of Renaissance”, organized by the Bernardo Morando Fine Arts High School in Zamość.

Wizyta Ambasadora Królestwa Norwegii, Jego Ekscelencji Karstena Klepsvika.

Visit of the Ambassador of the Kingdom of Norway, His Excellency Karsten Klepsvik.

07-08.2013

Wystawa malarstwa Magdaleny Atkins, Tomasza Czyżewskiego, Joanny Fodczuk-Garcia i Iwony Stachury „Rozmowa, Monolog, Milczenie”.

“Dialogue, monologue, silence” exhibition by Magdalena Atkins, Tomasz Czyżewski, Joanna Fodczuk-Garcia and Iwona Stachura.

Koncert Sambora Kostrzewy, zorganizowany w ramach festiwalu Wszystko Gra w Zamościu.

Concert of Sambor Kostrzewa, organized within the framework of the Wszystko Gra w Zamościu festival.

09.2013

Wystawa prac Tomka Melaka „Kokony”.

“Cocoons” exhibition by Tomek Melak.

10.2013

Wystawa fotografii Jarosława Kąkola „Okna”.

“Windows” exhibition of photography by Jarosław Kąkol.

Wykład Daniela Krzaczkowskiego, koordynatora Centrum: „Społeczność, której nie ma – śladami zamojskich Żydów”.

Lecture “A community which is no more – following the traces of Zamość Jews”, delivered by Daniel Krzaczkowski, the Center’s coordinator.

11.2013

Wystawa fotografii Adama Bujaka i Marcina Bujaka z albumu „Renesans Lubelski”.

Exhibition of photography by Adam Bujak and Marcin Bujak from “The Lublin Renaissance” album.

12.2013

Wystawa „Sztuka Młodych” zorganizowana we współpracy z Liceum Plastycznym im. Bernarda Morando w Zamościu.

“Art of the Young” exhibition co-organized by and the Bernardo Morando Fine Arts High School in Zamość.

Wykład dr hab. Andrzeja Trzcińskiego, profesora UMCS „Motywy renesansu lubelskiego w architekturze synagogalnej w I połowie XVII wieku”.

Lecture by prof. Andrzej Trzciński, Ph. D. “Motives of the Lublin Renaissance in the synagogue architecture of the 1st half of the 17th century”.

Zamość

Zamość

Zamość

Zamość

Zamość

Zamość

Konferencja „Jan Karski – świadek, emisariusz, człowiek”

W dniach 6-8 listopada 2013 r. w Centrum „Synagoga” odbyła się międzynarodowa multidyscyplinarna konferencja naukowa „Jan Karski – świadek, emisariusz, człowiek”. Konferencja została zorganizowana przez Fundację w partnerstwie z Pracownią Literatury Polsko-Żydowskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz ze Związkiem Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP. Konferencja była objęta Honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego. W obradach wzięło udział blisko 40 referentów. Konferencja była transmitowana na żywo przez Internet w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Obecnie na stronie Fundacji dostępne jest jej nagranie.

Projekt był współfinansowany przez Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013 r.”

Patronat medialny: Forum Żydów Polskich, Radio Lublin.

Conference “Jan Karski – witness, emissary, man”

On November 6-8, 2013 an International Multidisciplinary Academic Research Conference “Jan Karski – Witness, Emissary, Man” took place at the “Synagogue” Center. The conference was organized by the Foundation in partnership with the Polish-Jewish Literature Studies Center at the John Paul II Catholic University of Lublin and The Union of Jewish Communities in Poland. The conference was held under the honorary patronage of the President of the Republic of Poland Bronisław Komorowski. Nearly 40 speakers participated in the conference. The proceedings were broadcasted online in two language versions: Polish and English; recording of the conference is still available to watch at the Foundation’s website.

The project was co-financed by the Department of Public and Cultural Diplomacy of the Ministry of the Foreign Affairs of the Republic of Poland within the framework of the contest “Cooperation in the field of public diplomacy 2013”.

Media patronage: Forum of the Polish Jews, Radio Lublin.

Szlak Chasydzki / The Chassidic Route

Szlak Chasydzki to projekt realizowany przez Fundację od 2005 r. Jego celem jest wytyczenie szlaku turystycznego łączącego miejscowości położone w południowo-wschodniej Polsce, w których znajdują się zabytki kultury żydowskiej.

Partnerami projektu jest już 27 miejscowości z terenów Podkarpacia i Lubelszczyzny: Baligród, Biłgoraj, Chełm, Cieszanów, Dębica, Dukla, Dynów, Jarosław, Kolbuszowa, Kraśnik, Lesko, Leżajsk, Lublin, Łańcut, Łęczna, Nowy Żmigród, Przemyśl, Radomyśl Wielki, Ropczyce, Rymanów, Sanok, Tarnobrzeg, Ulanów, Ustrzyki Dolne, Wielkie Oczy, Włodawa i Zamość.

Szlak Chasydzki daje wielu miejscowościom szansę na zaistnienie na mapie atrakcji turystycznych Polski – oprócz powszechnie znanego Zamościa, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO, na Szlaku znajdują się także ośrodki często omijane przez turystów, nieświadomych atrakcji, jakie kryją.

▣ 06.2013

Wielkie Oczy

16 czerwca 2013 r. odbyło się uroczyste otwarcie odremontowanego budynku synagogi. Remont przeprowadził Urząd Miasta we współpracy merytorycznej z Fundacją.

On June 16, 2013 a ceremonial opening of the renovated synagogue building took place. The renovation works were carried out by the local authorities with meritorical support from the Foundation.

World Monuments Fund

▣ 12.2013

Na stronie World Monuments Fund umieszczona została interaktywna mapa Szlaku Chasydzkiego <http://www.wmf.org/chassidic-route-interactive-map>

Interactive map of the Chassidic Route has been added to the World Monuments Fund's website <http://www.wmf.org/chassidic-route-interactive-map>.

The Chassidic Route is a project that was launched by the Foundation in 2005. Its aim is to develop a tourist route linking townships in southeastern Poland in which important Jewish monuments have been preserved.

The Route already includes the following 27 townships in the Lubelskie and Podkarpackie Provinces: Baligród, Biłgoraj, Chełm, Cieszanów, Dębica, Dukla, Dynów, Jarosław, Kolbuszowa, Kraśnik, Lesko, Leżajsk, Lublin, Łańcut, Łęczna, Nowy Żmigród, Przemyśl, Radomyśl Wielki, Ropczyce, Rymanów, Sanok, Tarnobrzeg, Ulanów, Ustrzyki Dolne, Wielkie Oczy, Włodawa and Zamość.

The Chassidic Route gives many places the opportunity to appear on the map of Poland's tourist attractions. Apart from well-known Zamość, which figures on the UNESCO list of World Heritage Sites, there are many places along the Route that are often omitted by tourists, unaware of their significance.

Łęczna

The Chassidic Route

Szlak Chasydzki

Memory

Pamięć

■ Upamiętnienie historycznej obecności Żydów w Polsce to jeden z najważniejszych celów Fundacji. Angażujemy się w liczne projekty upamiętniające, często realizowane we współpracy z lokalnymi liderami, władzami poszczególnych miejscowości oraz organizacjami pozarządowymi.

Opieka nad wieloma zabytkami kultury żydowskiej nie byłaby możliwa, gdyby nie zaangażowanie lokalnych społeczności. Działania podejmowane przez współpracujących z Fundacją wolontariuszy, ich zaangażowanie i ciężka praca pozwala nam otaczać opieką relikty dziedzictwa polskich Żydów położone we wszystkich regionach Polski. Dziękujemy!

■ 01.2013

Jarostaw

Fundacja była partnerem obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu.

The Foundation was a partner of the event organized to honor the International Holocaust Remembrance Day.

Rzeszów

Fundacja była partnerem obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu.

The Foundation was a partner of the event organized to honor the International Holocaust Remembrance Day.

■ 04.2013

Członek Zarządu Fundacji, Shlomo Werdiger został wybrany przewodniczącym Zarządu Agudath Israel of America.

A member of the Foundation's Board of Directors, Mr. Shlomo Werdiger, has been elected as the new chairman of the board of trustees of Agudath Israel of America.

Wysokie Mazowieckie

W przededniu 70. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim młodzież z Centrum Kształcenia Zawodowego oddała hołd ofiarom Holokaustu. CKZ przez wiele lat było aktywnym uczestnikiem programu edukacyjnego „Przywróćmy Pamięć”, realizowanego przez Fundację.

■ Commemorating the historical presence of the Jews in Poland is one of the Foundation's most important tasks. We are involved in numerous commemoration projects, often carried out in cooperation with local leaders and authorities as well as non-governmental organizations.

Providing care for many historical Jewish monuments would not be possible without the support of our local partners. The engagement and hard work of our volunteers enable us to protect and preserve important Jewish heritage sites throughout Poland. Thank you!

A day before the 70th anniversary of the outbreak of the Warsaw Ghetto Uprising students from the Professional Training Center honored the Holocaust victims. The Center for many years participated in the Foundation's educational program "To Bring Memory Back".

■ 05.2013

Warszawa

Fundacja była partnerem uroczystości upamiętnienia i zaciągnięcia warty honorowej przed Kopcem Anielewicza, zorganizowanej z okazji 70. rocznicy ostatniego dnia powstania w getcie warszawskim. The Foundation was a partner of a ceremony of commemoration and establishing an honorary guard at the Anielewicz Mound in Warsaw, organized on the 70th anniversary of the last day of the Warsaw ghetto uprising.

Poznań

Przedstawiciele Fundacji wzięli udział w obchodach 65. rocznicy powstania Państwa Izrael.

Representatives of the Foundation participated in the celebrations of the 65th anniversary of establishing the State of Israel.

■ 06.2013

Bruksela / Brussels

Alicja Kobus, członkini Zgromadzenia Fundatorów Fundacji oraz przewodnicząca Filii Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP w Poznaniu znalazła się

wśród laureatów Europejskiej Nagrody Obywatelskiej 2013, przyznawanej przez Parlament Europejski.

A member of the Founder's Assembly and the leader of the Poznań Branch of the Union of Jewish Communities in Poland, Ms. Alicja Kobus, was awarded with the European Citizens' Prize 2013 by the European Parliament.

Knyszyn

Knyszyn

Fundacja została partnerem projektu „Knyszyn Connection”, realizowanego przez Laurę Silver z Nowego Jorku przy wsparciu CEC Artslink.

Foundation became a partner of the “Knyszyn Connection” project, implemented by Laura Silver of New York and funded by CEC Artslink.

Wysokie Mazowieckie

Kraków

W dniu 30 czerwca 2013 r. w Żydowskim Muzeum Galicja w Krakowie miała miejsce 16. doroczna ceremonia „Chroniąc Pamięć”, w czasie której nagrodzeni zostali Polacy bezinteresownie zaangażowani w zachowanie dziedzictwa żydowskiego. Partnerami projektu są Ambasada Izraela, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie, Fundusz Michaela H. Traisona dla Polski, Żydowskie Muzeum Galicja oraz Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. Laureatami nagrody zostali m.in. rekomendowani przez Fundację Wiesław Sasinowski i Wacław Wierzbieniec.

On June 30, 2013 the 16th “Preserving Memory” annual ceremony took place in the Galicia Jewish Museum in Cracow. Its goal was to honor Poles who engage themselves into preserving Jewish heritage in Poland. Partnering in the project are: Embassy of Israel, Ministry of Culture and National Heritage, Jewish Culture Festival in Cracow, Michael H. Traison

Fund for Poland, Galicia Jewish Museum and the Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland. Among this year’s recipients of the award were: Wiesław Sasinowski and Wacław Wierzbieniec, who had been recommended by the Foundation.

■ 07.2013

Rzeszów

Marsz Pamięci zorganizowany w partnership z Fundacją w 71. rocznicę likwidacji getta.

March of Memory organized in partnership with the Foundation on the 71st anniversary of the ghetto liquidation.

■ 09.2013

Szczecinek

Fundacja i Starostwo Powiatowe w Szczecinku zorganizowały uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej synagogę.

The Foundation and the Starost Office of Szczecinek organized a ceremonial unveiling of a plaque commemorating the synagogue.

Warszawa

Jarosław

Leżajsk

Rzeszów

Education and culture

Edukacja i kultura

■ Uważamy, że nasze działania na rzecz ochrony dziedzictwa żydowskiego w Polsce odniosą skutek tylko wtedy, gdy będzie towarzyszyła im działalność edukacyjna. Przywracanie pamięci i rozumienia kultury żydowskiej jest dla młodych ludzi ważną lekcją odkrywania lokalnej tożsamości.

„Haverim – Przyjaciele. Spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej”
Celem projektu „Haverim – Przyjaciele” jest przełamywanie stereotypów poprzez organizację spotkań młodzieży z Polski i Izraela. Młodzi Izraelczycy, dotychczas oglądający Polskę głównie z okien autokarów, mają okazję spotkać rówieśników zaangażowanych w dialog polsko-żydowski i aktywnie działających na rzecz zachowania historycznego dziedzictwa polskich Żydów.

■ 01.2013

Kraków

W Jewish Community Center odbyło się spotkanie z Dyrektorem Generalną Fundacji, połączone z prezentacją albumu „Ochrona dziedzictwa żydowskiego w Polsce”, wydanego w 2012 r. z okazji 10-lecia Fundacji.

At the Jewish Community Center in Cracow a meeting with the CEO of the Foundation took place. The meeting was joined with a presentation of the album “Preserving Jewish Heritage In Poland”, published in 2012 and marking the 10th anniversary of the Foundation.

■ 02.2013

Łódź

Fundacja była partnerem specjalnego pokazów filmu dokumentalnego Pawła Łozińskiego „Miejsce urodzenia” w Muzeum Tradycji Niepodległościowych.

The Foundation was a partner a special screening of a movie “Birthplace” by Paweł Łoziński at the Museum of the Traditions of Independence.

■ 03.2013

Słupsk

Dzięki wsparciu Fundacji w Słupskim Ośrodku Kultury odbyło się przedstawienie „Marzec 68 – Pieśń nad Pieśniami” w wykonaniu Teatru Arka.

Thanks to the Foundation’s support at the Slupsk Culture Center a performance “March ‘68 - The Song of Songs” by Arka Theatre took place.

■ 04.2013

Kraków

Dyrektor Generalna wygłosiła referat poświęcony działaniom Fundacji na seminarium na temat zarządzania materialnym dziedzictwem żydowskim w Europie „Managing Jewish Immovable Heritage”, w którym wzięło udział blisko 100 uczestników z 20 krajów.

CEO of the Foundation delivered a lecture on the activities of the Foundation during a working seminar “Managing Jewish Immovable Heritage”. Participating were nearly 100 people from 20 European countries.

■ We believe that our work towards the protection of Jewish heritage can only be effective if accompanied by educational activities. For young people, restoring the memory and understanding of Jewish culture is an important lesson in local history and identity.

“Haverim – Friends. Polish-Jewish Youth Meetings”

The aim of the project “Haverim – Friends” is to abolish stereotypes through meetings for young people from Poland and Israel. Students from Israel, who usually only get to know Poland via a bus window, get the opportunity to meet their peers, engaged in Polish-Jewish dialogue and the preservation of the historical heritage of Poland’s Jews.

Nowy Jork

Słupsk

Łódź

Fundacja była partnerem specjalnego pokazu filmu dokumentalnego Jolanty Dylewskiej „Kronika powstania w getcie warszawskim według Marka Edelmana” w Muzeum Tradycji Niepodległościowych.

The Foundation was a partner of a special screening of a documentary “Marek Edelman’s Chronicles of Warsaw Ghetto Uprising” by Jolanta Dylewska at the Museum of the Traditions of Independence.

■ 07.2013

Warszawa

Fundacja wydała kalendarz żydowski na rok 5774, w którym podane są godziny rozpoczęcia i zakończenia szabatu, świąt oraz postów dla Warszawy i Krakowa. Kalendarz zdobią aktualne zdjęcia przedstawiające wybrane zabytki kultury żydowskiej w Polsce.

The Foundation has published a Jewish calendar for the year 5774. The calendar gives the hours of beginning and ending of Shabbat, festivals and fasts for Warsaw and Krakow. It is illustrated with up-to-date photographs showing selected Jewish historical monuments in Poland.

■ 08.2013

Lelów

Fundacja była partnerem XI Festiwalu Ciulimu-Czulentu, zorganizowanego przez Gminę Lelów.

The Foundation was a partner of 11th Chulent Festival, organized by the Lelów authorities.

Kazimierz Dolny

Fundacja była partnerem Pardes Festival, zorganizowanego przez Fundację Spichlerz Kultury.

The Foundation was a partner of the Pardes Festival, organized by the Granary of Culture Foundation.

■ 09.2013

Nowy Jork / New York

W Center for Jewish History Dyrektor Generalna Fundacji przedstawiła prezentację „Rewitalizacja synagogi w Zamościu – od opuszczonego miejsca kultu do tętniącego życiem centrum kultury”: http://fora.tv/2013/09/17/Reanimating_Zamosc_Synagogue

At the Center for Jewish History CEO of the Foundation gave a presentation entitled “Reanimating Zamość Synagogue: from abandoned sacred site to vibrant cultural center”: http://fora.tv/2013/09/17/Reanimating_Zamosc_Synagogue

Nowy Jork / New York

W Simon Wiesenthal Center’s Museum of Tolerance Dyrektor Generalna Fundacji wygłosiła wykład zatytułowany „Polscy Żydzi dzisiaj – od Holokaustu do nowego antysemityzmu”.

At the Simon Wiesenthal Center’s Museum of Tolerance the CEO of the Foundation delivered a lecture entitled “Polish Jews Today – From the Shadow of the Holocaust to New Anti-Semitism”.

Warszawa

Przedstawiciel Fundacji wziął udział w zorganizowanej przez Fundację im. Profesora Mojżesza Schorra dyskusji towarzyszącej wykładowi Grzegorza Cieślaka „Obiekty dziedzictwa kulturowego w obliczu aktów terroru”.

Representative of the Foundation took part in a discussion organized by the Professor Moses Schorr Foundation, accompanying a lecture by Grzegorz Cieślak “Monuments of cultural heritage facing acts of terror”.

■ 10.2013

Knyszyn

W ramach projektu „Haverim – Przyjaciele” grupa uczniów z Izraela wspólnie z uczniami z Knyszyna i Moniek przeprowadziła prace porządkowe i dokumentacyjne na cmentarzu żydowskim oraz wzięła udział w warsztatach integracyjnych.

Within the framework of the “Haverim – Friends” project a group of Israeli students along with Polish students from Knyszyn and Moniki worked at the local Jewish cemetery and took part in integration workshops.

■ 11.2013

Warszawa

Dyrektor Generalna Fundacji wygłosiła wykład w czasie spotkania inauguracyjnego cyklu „Bliskie Spotkania Chrześcijańsko-Żydowskie”.

CEO of the Foundation delivered a lecture during a meeting inaugurating a cycle “Close Encounters between Christians and Jews”.

Warszawa

Fundacja jest partnerem publikacji Anny Dobrowolskiej „Fotograf z Auschwitz”, która opowiada o Wilhelmie Brasse, autorze ponad 50 tysięcy zdjęć więźniów obozu.

The Foundation is a partner of a publication “Photographer from Auschwitz” by Anna Dobrowolska. It is a book about Wilhelm Brasse, who took over 50 thousand photos of the camp prisoners.

Warszawa

Edukatorka Fundacji przeprowadziła warsztaty na temat podstaw kultury żydowskiej w The Canadian School of Warsaw.

An educator from the Foundation carried out workshops on the basics of Jewish culture at The Canadian School of Warsaw.

■ 12.2013

Warszawa

Edukatorka Fundacji przeprowadziła warsztaty edukacyjne na temat Chanuki w Społecznej Szkole Podstawowej Integracyjnej nr 100 STO.

An educator from the Foundation carried out workshops about the Hanukkah at the STO Private Integrational Primary School no 100.

Anti-Semitism

Antysemityzm

Fundacja nie pozostaje obojętna na żadne przejawy antysemityzmu. Od lat konsekwentnie zgłaszamy władzom wszelkie wydarzenia, które mają charakter antysemicki.

The Foundation is not indifferent to any manifestation of anti-Semitism. For years we have been consequent in reporting incidents of anti-Semitic nature to the authorities.

■ 01.2013

Orla

Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku umorzyła dochodzenie w sprawie nazistowskich symboli i antysemickich hasel, które pojawiły się na budynku synagogi w Orli w sierpniu 2011 r. Sprawcy czynu pozostają nieznani.

The Regional Police in Białystok discontinued the investigation regarding Nazi symbols and slogans painted on the walls of the synagogue in Orla in August 2011. Perpetrators remain unknown.

Kraśnik

Sprawcy kradzieży dokonanej na terenie zespołu synagogałnego w Kraśniku zostali skazani wyrokiem sądu i zobowiązani do naprawy szkody w ciągu 6 miesięcy. Culprits of theft done on the grounds of the synagogue complex in Kraśnik were put to the trial and sentenced; they had to repay the damage within 6 months.

■ 04.2013

Myślenice

Dochodzenie w sprawie antysemickich napisów na murze cmentarza żydowskiego zostało umorzone z powodu niewykrycia sprawców.

Investigation regarding anti-Semitic slogans on the wall of the Jewish cemetery was discontinued due to the failure to detect perpetrators.

■ 05.2013

Urzędów

W styczniu 2013 r. na pomniku znajdującym się na terenie cmentarza żydowskiego w Urzędowie namalowano swastykę i szubienicę. W kwietniu policjanci z Kraśnika zidentyfikowali sprawców, którymi okazali się uczniowie miejscowej szkoły. W maju Sąd Rodzinny w Kraśniku rozpatrzył sprawę. Sprawcy musieli naprawić wyrządzone szkody.

In January 2013 swastika and gallows were painted on a monument located on the Jewish cemetery in Urzędów. In April the Kraśnik Police identified the perpetrators, who turned

out to be students of a local school. In May the Family Court in Kraśnik investigated the case. The perpetrators had to repair the damage they had done.

■ 06.2013

Berlin

Przedstawiciel Fundacji uczestniczył w międzynarodowej konferencji dotyczącej bezpieczeństwa organizacji i instytucji żydowskich: „Addressing the Security Needs of Jewish Communities in the OSCE region: Challenges and Good Practices”.

Representative of the Foundation participated in an international conference on security of Jewish institutions: “Addressing the Security Needs of Jewish Communities in the OSCE region: Challenges and Good Practices”.

■ 09.2013

Warszawa

Przedstawiciel Fundacji uczestniczył w corocznej konferencji Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR) pn. „Human Dimension Implementation Meeting”.

Representative of the Foundation participated in a yearly conference of the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights “Human Dimension Implementation Meeting”.

■ 11.2013

Świdnik

Po interwencji Fundacji antysemickie napisy na muralach przedstawiających wydarzenia z historii Świdnika zostały usunięte przez władze gminy.

After the Foundation's intervention anti-Semitic slogans painted on murals showing the town's history were removed by the local authorities.

Orla

Zamość

Zamość

Orla

Kraśnik

Zamość

▣ 09.2013

Renesansowa synagoga odrestaurowana przez Fundację w latach 2009-2011 została zaatakowana przez wandalów, którzy wymalowali na fasadzie budynku antysemicki slogan. Śledztwo zostało umorzone z powodu niewykrycia sprawców.

The Renaissance synagogue restored by the Foundation in 2009-2011 was attacked by vandals, who painted an Anti-Semitic slogan on the facade of the building. Investigation was discontinued due to the failure to detect perpetrators.

Publications available at the Foundation:

Publikacje dostępne w Fundacji:

- Kalendarz żydowski na 5774 rok, FODŻ 2013.
- Simon Jacobson, *Ku życiu, które ma sens. Przemyslenia Rebege Menachema Schneersona*, Warszawa 2012.
- Album *Ochrona dziedzictwa żydowskiego w Polsce*, FODŻ 2012.
- *Rewitalizacja renesansowej synagogi w Zamościu na potrzeby Szlaku Chasydzkiego oraz lokalnej społeczności*, FODŻ 2011.
- *Haverim – Przyjaciele. Spotkania młodzieży polskiej i żydowskiej*, FODŻ 2009.
- *Przywróćmy Pamięć – materiały edukacyjne dla uczniów*, FODŻ 2008.
- *Przywróćmy Pamięć – materiały edukacyjne dla nauczycieli*, FODŻ 2008.
- *Program edukacyjny „Przywróćmy Pamięć”. Dobre Praktyki*, FODŻ 2008.
- *Program edukacyjny „Przywróćmy Pamięć”. Edycja 2008. Działania realizowane w poszczególnych miejscowościach*, FODŻ 2008.
- *Pod wspólnym niebem. Cmentarz żydowski w Staszowie*, FODŻ 2007.
- K. Urban, *Cmentarze żydowskie, synagogi i domy modlitwy w Polsce w latach 1944-1966 (wybór materiałów)*, wyd. NOMOS 2006.
- *Jewish calendar for 5774*, FODŻ 2013.
- Simon Jacobson, *Toward a Meaningful Life. The Wisdom of the Rebbe Menachem Schneerson*, Warsaw 2012 (in Polish).
- *Album Preserving Jewish Heritage In Poland*, FODŻ 2012.
- *Revitalization of the Renaissance synagogue in Zamość for the needs of the Chassidic Route and the local community*, FODŻ 2011.
- *Haverim – Friends. Polish-Jewish Youth Meetings*, FODŻ 2009.
- *To Bring Memory Back – Educational Materials for Students*, FODŻ 2008 (in Polish).
- *To Bring Memory Back – Educational Materials for Teachers*, FODŻ 2008 (in Polish).
- *To Bring Memory Back Educational Program. Good Practices*, FODŻ 2008 (in Polish).
- *To Bring Memory Back Educational Program. 2008 Edition. Activities Implemented in Participating Towns*, FODŻ 2008 (in Polish).
- *Under The Same Sky. The Jewish Cemetery in Staszów*, FODŻ 2007.
- K. Urban, *Jewish Cemeteries, Synagogues And Houses Of Prayer In Poland, 1944-1966 (Selection Of Materials)*, NOMOS Publishing House 2006 (in Polish).

Broszury z serii „Szlak Chasydzki” (w wersji polskiej i angielskiej) Brochures in the “Chassidic Route” series (in Polish and in English)

- *Łańcut*, FODŻ 2011.
- *Chełm*, FODŻ 2008.
- *Jarosław*, FODŻ 2008.
- *Kraśnik*, FODŻ 2008.
- *Lesko*, FODŻ 2008.
- *Leżajsk*, FODŻ 2008.
- *Ropczyce*, FODŻ 2008.
- *Rymanów*, FODŻ 2008.
- *Sanok*, FODŻ 2008.
- *Ustrzyki Dolne*, FODŻ 2008.
- *Zamość*, FODŻ 2007.

Fotografie / Photo: Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego / Foundation for the Preservation of Jewish Heritage in Poland, Marcin Bartosiewicz, Magdalena Bojarska, Jarosław Kąkol, Marcin Koźliński, Monika Krawczyk, Paweł Malczenko, Iwona Stachura, Monika Szabłowska-Zaremba, Henryk Szkutnik, Towarzystwo Miłośników Nowego Żmigrodu / Nowy Żmigród Enthusiasts' Society, Łukasz Witkowski, World Monuments Fund.

The Foundation's activities in 2013 were supported by:

Działania Fundacji w 2013 r. wspierali:

- ☒ David Berg Foundation
- ☒ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- ☒ Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- ☒ Taube Foundation for Jewish Life and Culture
- ☒ David Berg Foundation
- ☒ Ministry of Culture and National Heritage
- ☒ Ministry of Foreign Affairs
- ☒ Taube Foundation for Jewish Life and Culture

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

The Foundation's partners include:

Do partnerów Fundacji należą:

- ☒ Centrum Badań Holokaustu Uniwersytetu Jagiellońskiego
- ☒ Fundusz Michaela H. Traisona dla Polski
- ☒ Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie
- ☒ Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie
- ☒ Heritage Foundation for Preservation of Jewish Cemeteries (HFPJC) – Avoyseinu
- ☒ Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
- ☒ Littman Library of Jewish Civilization
- ☒ Światowa Organizacja Żydowska ds. Restytucji (WJRO)
- ☒ The Committee for the Preservation of Jewish Cemeteries in Europe
- ☒ The US Committee for the Renovation of Jewish Cemetery in Radoszyce under the auspices of the Krula Rebbe
- ☒ Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP
- ☒ Center for Holocaust Studies, Jagiellonian University
- ☒ Heritage Foundation for the Preservation of Jewish Cemeteries (HFPJC) – Avoyseinu
- ☒ Jewish Religious Community of Cracow
- ☒ Jewish Religious Community of Warsaw
- ☒ John Paul II Catholic University of Lublin
- ☒ Littman Library of Jewish Civilization
- ☒ Michael H. Traison Fund for Poland
- ☒ Union of Jewish Communities in Poland
- ☒ The Committee for the Preservation of Jewish Cemeteries in Europe
- ☒ The US Committee for Renovation of Jewish Cemetery in Radoszyce under the auspices of the Krula Rebbe
- ☒ World Jewish Restitution Organization (WJRO)

Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce

Board of Directors:

Członkowie Zarządu:

Herbert Block, Lili Haber, Tadeusz Jakubowicz, Piotr Kadłcik, David Peleg, Zofia Radzikowska, Michał Samet, Gideon Taylor, Shlomo Werdiger, Andrzej Zozula.

Dyrektor Generalna / Chief Executive Officer Monika Krawczyk

Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce

www.fodz.pl
www.zamosc.fodz.pl
www.fzp.net.pl

- Wydano dzięki wsparciu przyjaciela Fundacji,
Pana Michaela H. Traisona, Warszawa-Chicago-Nowy Jork.
- Published thanks to the support of a Friend of the Foundation,
Michael H. Traison, Esq. Warsaw-Chicago-New York.